

Ostravské Divadlo Petra Bezruče uvádí zítra další zajímavou premiéru sezóny

Žerty s čerty rozhodně nejsou

JANA PITHARTOVÁ

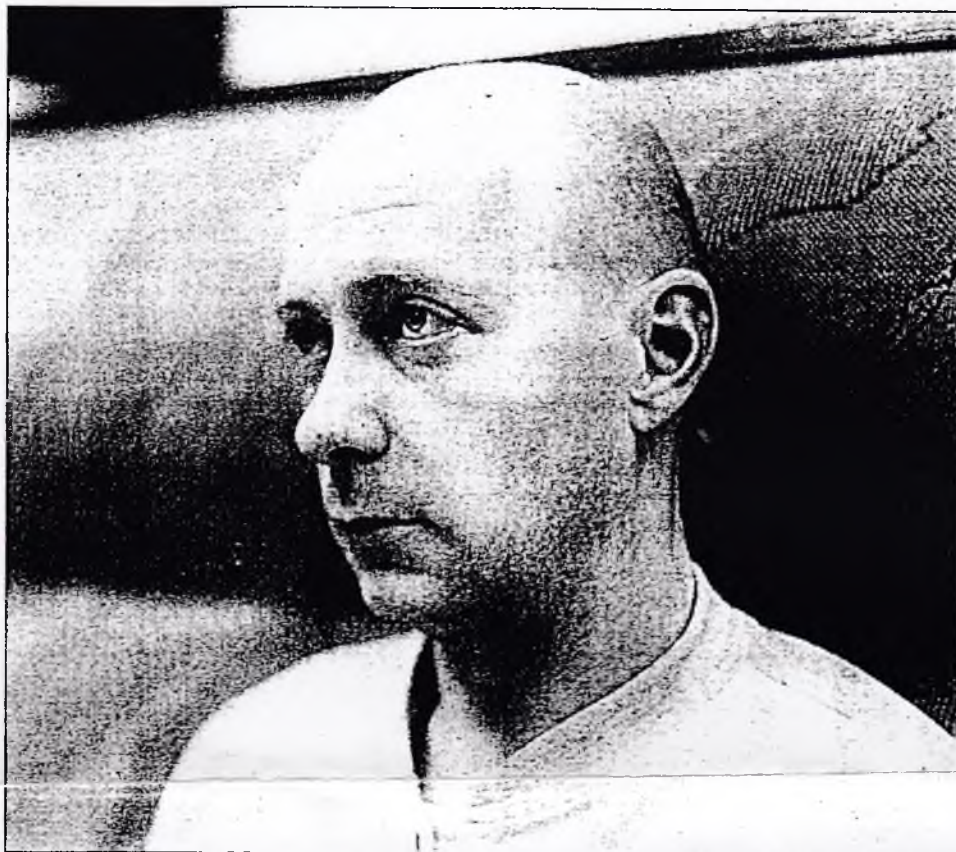
OSTRAVA. Ostravské Divadlo Petra Bezruče zahájilo letošní sezónu veselým pohádkovým kabaretem O rybáři a jeho ženě. Následujícími dvěma tituly zabrousilo do velmi „vážných vod“ velkých slavných tragédií, Shakespearova Hamleta a Lorkovy Bernardy. Na zítřejší premiéře komedie Žert, satira, ironie a hlubší význam německého autora Christiana Dietricha Grabbeho by měl v řadách diváků zaznít zase smích. Ale kdo ví? Možná režisér inscenace Václav Klemens.

Žert, satira, ironie a hlubší význam... Od takového názvu bych čekala spíš literárněvědnou studii či esej než veselohru. Na co se má divák vlastně připravit?

V názvu hry jsou obsaženy prostředky autorské výpovědi. Příběh této hry je pro Grabbeho záležitostí podružnou, jenom žertem. Tři uchazeči o duši, tělo a majetek krásné mladé baronesy, mezi které se zaplete ještě čert, to je pouze odrazová plocha pro rozvíjení groteskních situací, vtípů, satirických výpadů proti divadlu a jeho divákům, kritikům a literatuře. V případě naší inscenace jsou některé momenty rozvíjené prostřednictvím písniček. Bude to komedie velmi nevázaná, tedy „brožovaná“, jak by řekl knihař!

Bude to legrace? Sám autor hry se nebral příliš vážně. Když to dokážeme i my – mám na mysli jak tvůrce, tak diváky – pak to legrace bude.

A co s tím hlubším významem?

Režisér Václav Klemens

Foto: Lucie Giurková

V tom je pro mě i ten hlubší význam. Grabbe nejenže zesměšnil všechny a všechno kolem sebe, ale vysmívá se i sám sobě, takže potrefené osoby mu snad prominou.

Co je to ten zásadní světový názor, na kterém je dle podtitulu tato veselohra založena?

Přece že čerti jsou! Jedna postava hry existenci čerta odmítne přijmout, a tím sama sobě připraví muka přímo pekelná.

Grabe je nazýván „opilým Shakesparem“. Proč Shakesparem a proč opilým?

Takhle ho nazval básník Heine. A když to sousloví rozložíme, ztratíme nejen krásné slovní spojení, ale i jeho smysl.

Psal, pokud vím, především hry s historickými náměty. „Žert...“ je z jeho současnosti. Jak se propojuje s naší současností?

Naprostá většina zcela konkrétních a adresných vzkazů tehdejšímu literárnímu světu, se kterými si Grabbe vyřizoval účty, při naší úpravě odpadla. Zůstaly Grabbeho výpady, které mají platnost i pro dnešek, a především zůstala jeho rozpoutaná hra, plná autor-

ských improvizací, neskutečných situací a osobitého humoru.

Hlavní postavou hry je Čert (v podání Miluše Hradské). Odnese někoho?

Ten čert nemá na zemi od autora žádné významné poslání. Prostě v pekle se gruntuje a toto čertí mládě, aby nepřekázelo, si musí jít hrát ven.

V pozvánce na představení je psáno, že bude sehráno za přítomnosti autora...? Vážně? Ten Grabbe! Ani ztráta fyziologické identity mu nezabránila s námi nadále žertovat.

Vítězslav Kryška - básník Krysmor a Petr Holenský - pan Houska v ostravské inscenaci Ch. D. Grabbeho

Snímek LUCIE GURKOVÁ

Grabbe řadí v Ostravě

Po Hamletovi a Lorcově Bernardě se Divadlo Petra Bezruče odvážně pustilo do oživení nesnadné Grabbeho veselohry **Žert, satira, ironie a hlubší význam**. Už samotný název hry je možno přijmout doslovně. V doslovnosti si zde Grabbe libuje, ať se jedná o jakýkoli nesmysl či skok fantazie jeho zmučené duše. Téměř dadaistická stavba dramatu skutečně obsahuje i hlubší, truchlivý význam. Režisér Václav Klemens se pečlivě naladil na Grabbeho šlejiící notu a vytvořil z podivně strohého textu živou, nakažlivě hravou inscenaci.

Velkou zásluhu na tom má zvolené obsazení nejvýraznějších rolí. Čerta překvapivě hraje žena - Miluše Hradská - a to s takovým šarmem a samozřejmostí, jež by do této role muž sotva vnesl. Švejkovsky vykutáleného vesnického kantora představuje Norbert Lichý a třetí nejvýraznější figurou se díky režii stává pan Lomský - Petr Houska j. h. - hybrid strašlivého Romea a Quasimoda v růžovém oblečku.

Jakožto nejvíce chvályhodné se mi na Klemensově režii jeví neúnavná snaha neopustit ani na chvíli zásadní odpomst, jež v sobě Grabbeho drama nese. Odporné jsou všechny postavy bez výjimky a u Klemense jsou si navíc viditelně odporné i navzájem. Protože samotný děj není příliš důležitý, vymknutá fantazie řadí napříč fragmenty příběhu. Vše dynamizuje a člení živý hudební doprovod ve zdařilém jarmarečně-bluesovém ladění a promyšlené »nevkusně« teatrální kostýmy.

Grabbeho nenávisť k pisálkům německé literatury jeho doby, k neschopným politikům a recenzentům je v podání DPB rozšířena taktéž na české učitelky, které by ani čert v pekle nechtěl. Jelikož je Grabbe důsledný autor, zapojí do závěru hry sám sebe jako element, jenž se svou odpomstí vyrovná postavám hry. Jeho postavy se ho zřeknou,

zavřou před ním dveře a nechají ho zhroutit se k jejich prahu...

GABRIELA VAVŘÍNOVÁ

Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě - Christian Dietrich Grabbe: **Žert, satira, ironie a hlubší význam**. Překlad Zbyněk Sekal. Režie Václav Klemens, dramaturgie Petra Kohutová, výprava Marta Roszkopfová, hudba Nikos Engonidis. Premiéra 17. prosince 1999.